

A makrogazdasági és költségvetési mutatók aktuális alakulása

2016. január

© Századvég Gazdaságkutató Zrt.

A tanulmány az Országgyűlés Hivatala Költségvetési Tanács szervezete megbízásából, kizárólag a Költségvetési Tanács és a Költségvetési Bizottság részére és felhasználására készült.

Főbb megállapítások

Az ipar év vége felé mutatott jó teljesítménye mögött még mindig az élénk exportkereslet és a bázishatás húzódik meg. Az építőiparban megkötött új szerződések volumene már három hónapja bővül, ami némi bizakodásra ad okot. A kiskereskedelmi forgalom lassuló ütemben bővül, melynek húzóereje továbbra is a nem élelmiszer-kereskedelem. A munkaerőpiac javuló trendje novemberben is folytatódott, a munkanélküliségi ráta már csak 6,4 százalékos, míg a keresetek a bérrendezések következtében jelentősen nőttek. A 2015. évi költségvetési hiány várhatóan kedvezőbben alakult a célnál, és az adósságráta is csökkent. Az infláció 0,9 százalékra nőtt, de a trendmutatók csökkentek, amely – a folyamat tartós fennmaradása esetén – a jegybankot újabb lazításra ösztönözheti.

Reálgazdaság

Az **ipar** teljesítménye novemberben is dinamikusan bővült, mivel éves összevetésben 9,5 százalékkal nőtt a termelés volumene. Az utolsó negyedév első két hónapja így kedvező képet fest a gazdaság egészének teljesítményét nézve is. Az előző hónaphoz viszonyítva a termelés – szezonálisan és naptárhatással kiigazítva – 1,4 százalékkal zsugorodott. Az éves és a havi teljesítmények közötti ellentmondást a bázishatás oldja fel: egy évvel korábban a Suzuki-gyár átállása miatt alacsonyabb volt az ipari termelés az átlagosnál, ami így mély bázist jelent. Az exportra történő értékesítés 10,4, a belföldi kereslet 3,6 százalékkal bővült az előző év azonos időszakának bázisán. 2015 első tizenegy hónapját tekintve összességében 7,3 százalékkal nőtt a teljes ipari termelés volumene. Meglátásunk szerint a decemberi teljesítmény is hasonlóan erős lesz, így az év egészében elérhető a 7,5 százalékos teljesítmény.

Az **építőipar** novemberben éves szinten 0,2 százalékkal zsugorodott, míg az előző hónaphoz képest a szezonálisan kiigazított adatok szerint 3,6 százalékos volt a bővülés. Mindazonáltal ez nem volt elegendő ahhoz, hogy a 2015 tavasza óta tartó lejtmenetet megállítsa. Ez egyben azt jelenti, hogy a IV. negyedév nem lesz olyan erős, mint amire korábban számítottunk, bár egy kiemelkedő decemberi adat (amit az uniós projektek lezárása indukálhat) jelentősen javíthat a képen. Az építőipar két építményfőcsoportjának teljesítménye ellentétesen alakult: az épületeké 10,2 százalékkal nőtt, az egyéb építményeké 8 százalékkal csökkent. Az ágazatot így elsősorban az ipari létesítmények építése segíti. Kedvező folyamat, hogy az új szerződések állománya három hónapja nő, de a teljes szerződésállomány így is 41,4 százalékkal elmaradt novemberben az előző év azonos időszakától.

A **kiskereskedelmi forgalom** éves alapú növekedése októberben 4,1 százalékra mérséklődött. A KSH novemberi első becslése alapján azonban a teljesítmény mérsékelten emelkedett: a nyers adat 4,8 százalékos növekedésről számolt be. Ezzel szemben a kiigazított adatok alapján az elmúlt 15 hónap leggyengébb teljesítményét mutatta fel a szektor. Ennek oka az online kasszák miatt kialakult egy évvel korábbi magas bázis. Ezt a képet támasztja alá az is, hogy a kiigazított adatok alapján az élelmiszer kereskedelem forgalma nem tudott igazán élénkülni (2,5 százalék). Szintén lassult a nem élelmiszer-kereskedelem növekedési üteme (6,9 százalék), ami továbbra is a húzóerő maradt. Itt érdemes megjegyezni, hogy még mindig alacsony az online kereskedelem súlya, hiszen a „fekete péntek” generálta nagy kereslet sem tudta érdemben felfelé mozdítani a szektor teljesítményét. Az üzemanyag kiskereskedelem élénkült a 4,7 százalékos növekedésnek köszönhetően.

A **munkaerőpiac** javuló trendje novemberben is folytatódott. A foglalkoztatottak szezonálisan kiigazított száma 10 ezer, míg az aktivitás 5 ezer fővel nőtt, így a növekedési ütem számottevő mértékben felgyorsult, és a munkanélküliségi ráta 6,4 százalékra mérséklődött. A foglalkoztatástól elmaradó aktivitásnövekedést nem kizárólag a demográfiai folyamatok magyarázzák, így a növekvő munkakereslet aktivitást ösztönző ereje némiképp gyengült. Az októberi intézményi statisztikák alapján a növekedésben kiemelkedő szerepet vállaltak a 4 főnél nagyobb vállalatok és a költségvetési intézmények, ugyanis az alkalmazotti létszám 16 ezer fővel emelkedett, főként a költségvetési szféra 10 ezer főt kivető bővülésének köszönhetően. Ugyanebben a hónapban a bérek növekedési üteme elérte a 4,8 százalékot, elsősorban a közsférában tapasztalható bérrendezések eredményeként.

Költségvetési helyzet

2015 év végén az államháztartás központi alrendszerének előzetes hiánya 1218,6 milliárd forinton alakult. A központi költségvetés 1195,9 milliárd forintos hiánnyal, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 24,9 milliárd forintos deficittel, az elkülönített állami pénzalapok 2,2 milliárd forintos többlettel zártak. Az év utolsó hónapját a központi alrendszer 247,8 milliárd forinttal zárta. Az év végére tervezett (módosított) hiánycélnál 326,2 milliárd forinttal magasabban alakult a pénzforgalmi hiány. Ez a – korábban megítélt, de teljes egészében még nem folyósított – közel 560 milliárd forint uniós forrás késése miatt alakult ki. A fennakadás így ideiglenes hatást gyakorolt a költségvetésre, azonban a maastrichti-szabályok értelmében ezeket teljesült tételként kell az országnak elszámolnia, így az eredményszemléletű hiány a törvényi tervezetnél kedvezőbben alakulhatott.

Minisztériumi közlés szerint az államháztartás GDP-arányos hiánya a tervezettnél is kedvezőbb lesz, előzetes becslések szerint 2 százalék körül alakul majd a mutató. A kedvező teljesülés mögött a növekvő bériáramlás és a gazdasági növekedés adóbefizetésekre tett markáns hatása köszönt vissza. A 2014. évhez képest 848 milliárd forinttal nagyobb összeg folyt be a főbb adótételek sorain, továbbá a kamategyenleg is pozitívan alakult. Az államháztartási folyamatok vizsgálatakor az államadósság szintje is kiemelkedően fontos. 2015. második felében az államadósság ideiglenesen megemelkedett, majd a legfrissebb adatok szerint decemberről januárra a KESZ-állomány drasztikus csökkentése következett be. Ennek köszönhetően az államadósság várhatóan 76 százalék alá csökkent a múlt évben.

Monetáris folyamatok

A **fogyasztói árak** decemberben éves bázison 0,9 százalékkal nőttek. Az infláció szeptember óta fokozatosan erősödik, de továbbra is visszafogott. A gyorsuló áremelkedés oka a rezsicsökkentések hatásának elmúlása, továbbá a szolgáltatások esetében tapasztalt átlag feletti áremelkedés. Utóbbi körben főként az egészségügyi, üdülési és lakhatási szolgáltatások ára emelkedett meghatározó mértékben. Visszafogta ugyanakkor az áremelkedést a pénzügyi szolgáltatások olcsóbbá válása. A termékek körében az élelmiszerek 2,2 százalékos áremelkedése a zöldségek, gyümölcsök, és a házon kívüli étkezés jelentős drágulására vezethető vissza. A tartós fogyasztási cikkek négy hónapja 1,5–2 százalék körüli ütemben drágulnak, amelyre 2010 óta nem volt példa. Az inflációt érdemben leszorító tényező a járműüzemanyagok áralakulása maradt, ami a decemberi 8,9 százalékos éves áresés mellett az inflációt 0,7 százalékponttal mérsékelte. A jegybank decemberben sem változtatott az 1,35 százalékos **alapkamaton**. Tekintettel azonban az inflációs trendmutatók csökkenésére, újabb, elsősorban nem konvencionális lazítást várunk, de nem lehet kizárni a kamatvágást sem.